

Як бачимо здатність до інтерпретації невербальної комунікації опитаних оперуповноважених досить низька. Можливо, такі результати пов'язані з тим, що працівники кримінальної поліції у процесі розшуку злочинців та попередження злочинів покладаються переважно на інтуїцію, а також користуються старими відомими методами (використання показів свідків, орієнтувань тощо). Також, останнім часом більшість злочинів вчиняється особами у неадекватних психоемоційних станах (під впливом алкоголю, наркотиків тощо). За таких факторів невербальна комунікація особи може бути порушена, жести переважно хаотичні. Саме тому, ми можемо припустити, що оперуповноважені не завжди звертають увагу на невербальні прояви, але це питання потребує подальшого дослідження.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження, на даному етапі працівникам підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, не вистачає знань, умінь та навичок для здійснення профайлінгової діяльності. Є доречною розробка тренінгових програм, у яких особлива увага буде приділена розвитку пізнавальних процесів, навичок невербальної комунікації, тощо та які будуть спрямовані на навчання фахівців-профайлерів з числа найбільш підготовлених працівників підрозділів поліції.

Список використаних джерел

1. Черкасова Е.С. Кримінальний профайлинг как ориентирующий метод поиска преступника при совершении преступления в ситуации неочевидности // Профайлинг и медиация. – Калуга: Научно-образовательный «Центр социально-гуманитарных технологий» Калужского государственного университета им. К.Э. Циолковского, 2016. 290 с. С. 60–67.

Жук Наталія Анатоліївна,

психолог відділення психологічного забезпечення відділу культурної комунікації та психологічного супроводження Національної академії внутрішніх справ

СУБ'ЄКТИВНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Комунікативна компетентність поліцейського ґрунтується на знаннях соціокультурних норм мовленнєвої поведінки і чуттєвому досвіді; вимагає спеціальних умінь та навичок прогнозувати, ефективно здійснювати (за допомогою вербальних і невербальних засобів) комунікативну діяльність та орієнтуватися у ситуаціях міжособистісної взаємодії, розуміючи мотиви, наміри, стратегії

поведінки всіх учасників спілкування; а також передбачає успішне опанування технологій і психотехніки спілкування.

Показником рівня розвитку комунікативної компетентності поліцейських патрульної служби є успішність реалізації основних функцій міжособистісної взаємодії: комунікаційної (обмін інформацією); перцептивної (взаємосприйняття, взаємооцінювання та рефлексія між партнерами у спілкуванні); інтерактивної (взаємодія партнерів у спілкуванні) і власних цілей у спілкуванні.

У структурі комунікативної компетентності можна виокремити такі компоненти: гностичний – рівень обізнаності щодо важливості спілкування та комунікативних здібностей у майбутній професійній діяльності; емоційний – рівень розвитку комунікативного контролю, психічної стійкості у міжособистісних стосунках, рівень емпатії; комунікативний – комунікативна толерантність, вміння слухати, комунікативні і організаторські здібності.

Комунікативна компетентність передбачає усвідомлене розуміння цінності комунікації для професійної діяльності, що позитивно відбиває систему комунікативних знань, розуміння необхідності пізнання самого себе як комунікативної особистості (своїх переваг і недоліків), усвідомлення етичних норм і правил комунікативної взаємодії засобами вербальної, невербальної, комп'ютерної комунікації, здійснення експертизи власних комунікативних дій і прийнятих рішень; сформована сукупність узагальнених комунікативних умінь та розвинутий емоційний інтелект [1].

В основі комунікативної компетентності працівників патрульної служби лежить широка гама загальнолюдських цінностей. Це свідчить про комплексний характер комунікативної компетентності, яка охоплює особистісні, пізнавальні, емоційні та поведінкові характеристики.

Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми, а також передбачає уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера по спілкуванню. Володіння комунікативною компетентністю допомагає людині відчувати себе самодостатньою особистістю в суспільстві, адже на сьогоднішній день для багатьох професій це є важливою умовою ефективної діяльності [2].

Важливу роль у досягненні компетентності відіграють суб'єктивні фактори – особистісні якості, прагнення, інтереси людини. Компетентність може бути представлена як володіння відповідною компетенцією й може бути інтегративною якістю особистості та містити не тільки особистісні властивості індивіда, але й у певний спосіб організовані пізнавальні процеси та емоційну сферу.

Комунікативна компетентність патрульного поліцейського є однією з найважливіших характеристик його загальної професійної

компетентності, оскільки, по-перше, є ключовою компетентністю, по-друге, опосередковує його специфічну діяльність, яка передбачає постійні контакти, співробітництво, спільну діяльність, взаємодію у чітко регламентованих або особливо важких умовах. Наявність у патрульного поліцейського комунікативної компетентності визначає не тільки ефективність передачі інформації, культуру мовлення, багатий словниковий запас, правильність відбору мовних засобів, а й уміння керувати спілкуванням у різних соціальних ситуаціях, управляти не тільки власним емоційним станом, а й регулювати емоційною напругою в процесі спілкування, вмінням налагодити контакт із іншими людьми [3].

Комунікативна компетентність є і складовою, і базовою характеристикою професійної компетентності залежно від функції, яку реалізують патрульні поліцейські у своїй професійній діяльності. Володіння патрульними поліцейськими даним інтегральним особистісним утворенням забезпечить кваліфіковане виконання їх професійних обов'язків.

Список використаних джерел

1. Волкова Н.П. Комунікативна компетентність як основа професіоналізму майбутнього соціального педагога. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. Запоріжжя, 2012. № 1. С. 148–152.

2. Олійник Г.М. Комунікативна компетентність як складова професійної компетентності соціального педагога. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Педагогіка, соціальна робота*. Ужгород, 2011. № 20. С. 90–92.

3. Шалигіна Н. П. Комунікативна компетентність військових фахівців як психолого-педагогічна проблема. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки*. Київ, 2013. № 5. doi: <https://doi.org/10.26697/9786177089000.2017.322>.

Захаренко Людмила Миколаївна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень ННІЗДН Національної академії внутрішніх справ, кандидат психологічних наук

ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ДІАГНОСТИЧНИХ ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

Діагностичні психотехнології – це алгоритми ідентифікації профілів психічних властивостей (станів, процесів) суб'єктів, що дозволяють здійснювати мотивовані висновки (діагнози) щодо